

ЛАТИНСКА МЕДИЦИНСКА ТЕРМИНОЛОГИЯ ЗА СТУДЕНТИ ПО МЕДИЦИНА И ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА

Станкова, И. & Петрова, М. (2019). *Латинска медицинска терминология. Учебник за студенти по медицина и дентална медицина.* София: Изток – Запад, 260 с.

Димитър Веселинов, Глория Бакърджиева
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Новоиздаденият профилиран учебник по латински език за студенти по медицина и стоматология на издателство „Изток – Запад“ е резултат от ползотворната преподавателска и теоретико-практическа изследователска работа на доц. д-р Ирена Станкова и ст. преп. Мина Петрова от Медицинския университет – София. В него са отразени последните постижения в областта на учебната тематична лексикография и на специализираната лингводидактология. Ирена Станкова е разработила теоретичната част, упражненията към втора и трета част на учебника, приложението и терминологичните речници. Мина Петрова е автор на упражненията към първата част и Addendum. Учебникът съдържа структурно три части, съобразени с преподаването на материала в два семестъра по 30 учебни часа, и предлага комплексен подход към овладяването на терминологичната компетентност. Отличава се с ясно проектирана практическа насоченост, като акцентът е поставен върху овладяването на дидактизирани граматически правила, илюстрирани с множество примери за онагледяване на съдържанието и начина им на функциониране в медицинския дискурс.

За първия семестър е предназначена граматическата част за морфологията и склоненията на съществителните и прилагателните имена и използваните в терминологията причастия. Материалът за втория семестър представя образуването на клиничните термини с гръцки еквиваленти/дублетни форми, като учебното съдържание следва разделянето на тялото по системи. Третата част на учебника обхваща основната фармацевтична терминология и структурата на рецептите. След всяка урочна единица има система от упражнения, които могат да се правят самостоятелно или по време на семинарните занятия.

В приложението към учебника са включени таблици на субстантивните термини-метафори от анатомичната номенклатура с антропоморфен, антропоцентричен, неантропоцентричен и зооморфен модел. Те са изключително ценни не само с възможността за осъществяване на междупредметни връзки, но и с обяснителния си потенциал и проследяване на метафоричните пътища за конструиране на специфична медицинска терминология. Направени са интересни ескурси към различни тематични полета от древната и съвременната езикова картина на света.

Посочени са примери на *клинични диагнози*, разпределени по медицински специалности. Те са най-често употребяваните в отделните области и създават базови клинични познания. Учебникът е снабден с латинско-български и българско-латински речник, като вторият основно е обвързан в упражненията към уроците. Приложението *Addendum* съдържа система от допълнителни упражнения за затвърждаване на знанията и подготовка за правилно решаване на контролни тестове.

В раздела, предназначен за усвояване на терминологичен материал през първия семестър, се изучават склоненията на съществителните и прилагателните имена, причастията и компаративните форми на качествените прилагателни имена. Използвайки критериите за значимост, честотност в употребата и учебно-методическа целесъобразност, е оформено ядро на анатомичните, клиничните и фармацевтичните термини, които са разделени в три групи. Съществителните имена са най-важният елемент при усвояването на всяка терминология, тъй като те разкриват основните концепти в науката и реализират номинативната функция на термина. Базовите съществителни имена представят основни органи и структури в анатомията, наименования на патологични състояния и хирургически интервенции, фармацевтични термини, като изучаването им следва овладяването на петте склонения на съществителните.

Представени са образци на терминологични словосъчетания – съгласувани определения, несъгласувани определения и предложни изрази, демонстриращи многообразието на лексикалната съчетаемост на синтактично ниво. Атрибутивно-субстантивните фрази се въвеждат постепенно и изискват затвърждаване на знанията за съществителните и прилагателните имена. Тяхно-

то усвояване и възпроизвеждане е свързано с граматическото овладяване на склоненията и падежните окончания. Указанията за езиковите умения, които трябва да се използват при заучаването и възпроизвеждането на терминологичните съчетания, подпомагат евристичната дейност на студентите.

Грамматическите явления минават през фазите на възприемане, осъзнаване и запомняне на материала, за да бъдат формирани умения и навици за определяне на граматическите признаци. Преносът на знания се извършва както чрез интеракцията между преподавателя и студентите, така и при активното и самостоятелно овладяване на материала, а упражненията водят до повторение и систематизация на наученото. В системата от упражнения се залага на упражнения, които изискват включване на повече умения, за да се затвърдят граматическите и лексикалните знания.

Следва частта „Словообразуване в медицинската терминология“, отнасяща се до латинско-гръцките дублетни форми, които са градивни елементи на клиничната терминология, и представя нов структурен модел, следващ *системите на тялото*. В началото основните гръцки терминоелементи са систематизирани в таблици по признаците „патологични процеси и състояния“, „хирургически и операции и интервенции“, „цветове“, „качество и количество“, „течности“. Разделянето по системи на тялото е следното: 1. *Частни на тялото. Osteologia et partes corporis*; 2. *Myologia. Arthrologia*; 3. *Systema digestorium. Cavitas oris; Cavitas abdominis*; 4. *Systema respiratorium*; 5. *Systema cardiovasculare. Systema lymphaticum*; 6. *Systema urinarium*; 7. *Systema genitalefemininum. Systema genitale masculinum. Systema endocrinum*; 9. *Organa sensuum*; 10. *Systema nervosum*. Уточната единица започва с таблица на дублетите, следвана от малки словообразователни гнезда с върхов елемент гръцкият корен за съответния латински анатомичен термин. Изучаването на словообразователните средства като афиксация и композиция предлага методически инструментариум за оптимизиране на процеса по концептуализиране на клиничната лексика и възможност за оформяне на смислови и асоциативни връзки между термините. Словообразователният модел използва повтарящи се компоненти в състава на производните лексеми.

Изучаването на клиничната терминология по системи на тялото създава лингводидактически фокуси, които обединяват материала по предметен признак и подпомагат усвояването на научната систематизация. С това се осигурява нагледността на информацията и се подготвят студентите за бъдещото изучаване на медицинските специалности. Проявяват се още комплексният и интегративният характер на медицинските знания и се включват досега изучаваните по склонения термини. Термините се усвояват поотделно и като част от диагнози в съответната област, с което словообразователните знания се обвързват с граматическите знания от първия семестър. Моделирането на тази част следва лингводидактическите изисквания за целенасочено и цялостно

изучаване на официално използваната клинична терминология в обособените медицински области.

Последната част на учебника представя фармацевтичната терминология с ботаническата и химическата номенклатура, лекарствените форми и структурата на рецептите.

Различните методически подходи спомагат за систематизацията на концептуално-терминологичния апарат и подпомагат получаването на необходимата езикова компетентност. Представеният учебник е изготвен в съответствие с концепцията за многокомпонентно съдържание за поднасяне на лингвистичните знания в духа на функционализма, съчетан с концептуалния подход.

LATIN MEDICAL TERMINOLOGY FOR STUDENTS OF MEDICINE AND DENTAL MEDICINE

Stankova, I. & Petrova, M. (2019). *Latinska meditsinska terminologiya. Uchebnik za studenti po meditsina i dentalna meditsina*. Sofia: Iztok-Zapad, 260 p.

✉ **Prof. Dimitar Vesselinov, DSc.**

ResearcherID: T-4576-2019

Dr. Gloriya Bakardjieva, Assist. Prof.

ORCID iD: 0000-0002-1716-7793

Methodology of Foreign Language Teaching Department

Faculty of Classical and Modern Philology

University of Sofia

Sofia, Bulgaria

E-mail: d_vesselinov@yahoo.fr

E-mail: gloriabacardjieva@yahoo.com